

Ilma põhjuseid teadmata ei saa vigadest õppida

Jaan Kiviall

koosseisuväline peaspetsialist

Tööõnnetuste uurimise põhiline eesmärk ei ole mitte juhtunu fikseerimine ja kellegi karistamine, vaid õnnetuste vältimine tulevikus, vigadest õppimine, ühe või teise tööloigu parandamine. Selleks tuleb välja selgitada uurimise käigus kõik otsesed ja kaudsed õnnetuse põhjused. Kahjuks seda mõnigi kord ei osata või ei taheta teha.

Üks ohtlikumaid tegevusvaldkondi on puidutööstus, kus juhtub suhteliselt palju tööõnnetusi. Eriti sageli saavad viga sõrmed. Vaatamegi ühe selle valdkonna tööõnnetuse põhjuseid.

Seimeri (servamispink) teenindamiseks oli kaks transportööri, üks seimeri ees ja teine taga. Õnnetus juhtuski transportööril, millel oli tekkinud saematerjalist ummistus. Puidupingitööline Ants (nimi muudetud) hakkas ummistust kõrvaldama. Et see on liikuva transportööri korral ohtlik, vajutas Ants transportööri seiskamiseks jalgpedaalile, mis oli paraku juba mõnda aega rikkis – mõnikord lülitas see seadme seisma, mõnikord mitte. Seetõttu oli tal soovitatud kasutada hoopis käsilülilit. Ants kasutas siiski harjumusepäraselt jalgpedaali, mis sedapuhku ei töötanud ega peatanud transportööri. Ants hakkas liikuvalt transportöörilt laudu ära tõstma. Selle käigus jäi tema väike sõrm saematerjali ja transportööri metallosade vahele ning sai raskelt vigastada.

Miks see õnnetus juhtus?

Tööandja oli raportis märkinud põhjuseks kannatanupoolse ohutusnõuete rikkumise ja puuduliku juhendamise. Uurimismaterjalis viidatakse rikkumisena vale lüliti kasutamisele, st meistri soovitusel mitte arvestamisele, kuigi ohutusjuhendis pole juttu kummastki lülitist ega ummistuse kõrvaldamisest üldse. Ei ole ka selgitatud, milles seisneb tööandja arvates puudulik juhendamine.

Esmapilgul tundubki ainus põhjus olevat, et kannatanu hakkas laudu

kohendama töötaval transportööril. Aga kas see on ikka ainus põhjus?

Ohutusnõuete rikkumise puhul tuleks tööõnnetuse uurimise käigus kindlasti küsida rikkujalt, miks ta nii tegi. Selle tulemusel selgub sageli mõndagi huvitavat – näiteks töövahendi mittekorrasolek, toodangu määrgatav langus või praagi suurenemine kõigi nõuete järgi töötades. Võib juhtuda ka, et töötajal polegi kõik ohutusnõuded selged. Antud juhtumil Antsult seda ei küsitud.

Kindlasti ei riku töötaja ohutusnõudeid selleks, et endale viga teha. Oli tehtud ennatlik järeldus, et kui töötaja on juhendamise kohta allkirja andnud, siis ta kindlasti teab kõiki nõudeid. Kahjuks esineb olukordi, kus kirjalik kinnitus eeskirjade täitmise kohta ei taga nende tundmist kahetsusväärsetl sageli. On esinenud ka juhused, kus peale tööõnnetust näidati uhkusega iga tööpäeva hommikul tervelt brigaadilt kogutud allkirju ohutusjuhendamise kohta (mida muuseas keegi tööandjalt ei nõua), aga töötajad ei tundnud ikka põhilisi nõudeid, isegi ohutusjuhendi leidmine oli raske ülesanne.

Peale tööõnnetust tasuks kriitiliselt üle vaadata ohutusjuhend(id) tervikuna. Näiteks võinuks märgata, et selles ummistust puidumaterjaliga ja ohutusnõudeid selle kõrvaldamisel otse mainitud ei olegi. Ei selgu, kas uurimise käigus tutvuti ka transportööri kasutusjuhendiga. Võib-olla oli selles ohutusnõudeid, millega oleks otstarbekas täiendada olemasolevat ohutusjuhendit.

Vastavalt töötervishoiu ja tööohutuse seadusele on tööandja kohustatud kontrollima kehtestatud ohutusnõuete täitmist. Ohutusnõuete rikkumise korral on põhjust oletada, et kontroll ei olnud piisav. Sisekontrolli ja riskianalüüsi võimalikule puudulikkusele uurimise käigus tähelepanu ei pööratud.

Veelkord, kui tööõnnetus on juba juhtunud, püüame siis veidi rohkem vaeva näha ja õnnetuse põhjused võimalikult täielikult välja tuua ning vastavad meetmed kavandada ja rakendada. See tasub end tulevikus ära.